

๖. ธารน้ำโขง

อัคราพร สุขทอง

“...ช้าง ช้าง ช้าง น้องเคยเห็นช้างหรือเปล่า ช้างมันตัวโตไม่เบาจุกยาวๆ เรียกว่า วง มีเขี้ยวโค้งงอเรียกว่า งา มีหูมีตาหางยาว...”

จำได้ว่าเพลงช้างเป็นเพลงแรกที่ฉันสามารถจดจำและร้องได้ตั้งแต่สมัยเรียนอยู่ชั้น ป. 1 ซึ่งครูประจำชั้นสอนดิฉันและเพื่อนๆ ให้ร้องพร้อมกับแสดงท่าทางประกอบในงานวันเด็กเมื่อหลายสิบปีก่อน ภาพวันนั้นอาจสลับว้างเลือนในความทรงจำเกี่ยวกับบรรยากาศของงานและผู้คน แต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงแจ่มชัดอยู่ในหัวรำลึกคือ ท่าทางที่พวกเราเด็กๆ ชูมือขึ้นเหนือศีรษะทำเป็นงวง และทำมือโค้งเป็นวงครึ่งวงกลมชี้ไปเบื้องหน้าทำเป็นงา บนเวทีชั่วคราวเตี้ยๆ ได้ต้นคอใหญ่โกล้งเสาดง รางวัลที่ได้จากการแสดง “ระบำช้าง” ในครั้งนั้นเป็นดินสอและสมุดที่ครูใหญ่มอบให้เมื่อจบการแสดง

สมัยเป็นเด็กนานๆ ครั้งฉันจึงจะได้พบเห็นช้าง ไม่บ่อยนักที่คณะช้างแสนรู้จะมาเปิดการแสดงโชว์ที่สนามหน้าโรงเรียน ที่มีแต่ช้างใช้งาน เป็นบางครั้งที่ควาญนำช้างมาผูกล่ำนไว้ขายป่าท้ายหมู่บ้าน ยามว่างเว้นจากงานชักลากซุงให้พวกพ่อค้าไม้ เพียงคำบอกเล่าฉันเข้าใจได้ทันทีเพราะเด็กๆ จะพากันวิ่งหนีลงช้างทางทุกครั้งที่รถจอหนักรถบรรทุกซุงแล่นผ่านถนนลูกรังหน้าโรงเรียนหนีห่างไม่ให้ฝุ่นสีแดงเปื้อนติดเสื้อผ้า

เนื้อร้องเพลงช้างฉบับดั้งเดิมนั้นประพันธ์โดย คุณหญิงขึ้น ศิลปะบรรเลง ศิลปินแห่งชาติสาขา ศิลปะการแสดง (พ.ศ. 2530) ประมาจารย์ทางดนตรีไทยท่านหนึ่งของกรุงรัตนโกสินทร์ ที่แต่งเพลงนี้ขึ้นในราวปี พ.ศ. 2500 เพื่อใช้ออกอากาศให้แก่โครงการวิทยุโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ แต่เนื้อร้องเพลงช้างฉบับดั้งเดิมของคุณหญิงจะแตกต่างไปจากที่ร้องกันอยู่เดิมนิดหน่อย กล่าวคือเนื้อร้องในตอนที่สองจะร้องว่า “ช้าง ช้าง ช้าง...หนูรู้จักช้างหรือเปล่า...” เพื่อสอนบอกนักเรียน ครั้นเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปจะให้อะไรเหมือนเดิมก็คงยาก และจากการทำโพลสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักแสดงไทยที่ไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ เมื่อถูกชาวต่างชาติร้องขอให้ร้องและรำเพลงไทยเป็นหมู่คณะ เพลง “ช้าง” ก็จะเป็นหนึ่งในสองเพลงไทยยอดนิยมควบคู่กับเพลง “ลอยกระทง” ที่ถูกนำมาเสนอเพื่อต้อนรับแขกต่างชาติอยู่เสมอๆ

ช้างเป็นสัตว์ตัวโปรดที่อยู่ในความทรงจำของเด็กไทยมาทุกยุคทุกสมัย เพราะความที่มีตัวใหญ่ดูขี้ขลาดเชื่องช้า แต่นิสัยน่ารัก เชื่อง อ่อนโยน และชาญฉลาดมีความจดจำดี มีความสามารถนำมาฝึกใช้งานได้ตามที่ต้องการ แต่ในปัจจุบันด้วยอิทธิพลของสื่อและกลเม็ดเด็ดพรายทางธุรกิจหากไปแหวกดู

ดวงใจน้อยๆ ของเด็กไทยยุคใหม่อาจพบว่า “หมีแพนด้า” หรือ “ทามาเก้อตจิ” สัตว์อิมพอร์ตเข้ามานั่งอยู่ในใจแทนที่ช้างแล้วก็เป็นได้

ใช่เพียงแต่หัวใจดวงน้อยๆ ของเด็ก ผู้ใหญ่อยามรำลึกถึงช้างก็มักมองในทางที่ดีเสมอเพราะทุกคนต่างตระหนักดีว่าช้างเป็นสัตว์ชั้นสูงเกี่ยวเนื่องอยู่กับสิ่งที่เป็นมงคลทั้งปวงและเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองของไทย นับแต่อดีตประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัยพ่อขุนรามคำแหงทรงทำยุทธหัตถีมีชัยต่อขุนสามชน เจ้าเมืองฉอดรักษาราชาธานีไว้ได้ สมัยกรุงศรีอยุธยาสมเด็จพระมหาจักรพรรดิชนช้างกับพระเจ้าแปรแต่เสียที สมเด็จพระสุริโยทัยซึ่งแต่งตั้งเป็นชายทรงเกรงว่าพระสวามีจะทรงได้รับอันตรายจึงทรงขับช้างเข้ากั้นไว้จึงถูกพระเจ้าแปรฟันพระศอสวรรคตอยู่บนคอช้างแต่การสูญเสียในครั้งนั้นไทยสามารถรักษาพระนครไว้ได้ และอีกครั้งหนึ่งที่สำคัญในสมัยกรุงศรีอยุธยาเช่นกันคือการทำยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่ทรงช้างนามเจ้าพระยาปราบหงสาวดี หรือ ช้างก้านกล้วย ในภาพยนตร์การ์ตูนแอนิเมชันของเด็กๆ ชนศึกกับพระมหาอุปราชาแห่งหงสาวดี จึงสมควรแล้วที่คนไทยยกย่องช้างให้เป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองเพราะมีบุญคุณปกป้องบ้านเมืองมานับครั้งไม่ถ้วน

ในด้านการปกครองสมัยก่อนช้างหรืองาช้างถูกใช้เป็นเครื่องราชบรรณาการเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างนคร สมัยกรุงศรีอยุธยาช้างได้รับบรรดาศักดิ์เทียบเท่าชั้นขุนนาง ช้างเชือกหนึ่งอาจมีข้าทาสบริวารกว่าร้อยคน ทาสที่ต่ำที่สุดคือ “ตะพุนหญ้าช้าง” มีหน้าที่คอยเกี่ยวหญ้ามาให้ช้างตลอดชีวิต สมัยรัชกาลที่ 4 ไทยได้ส่งช้างไปให้ประธานาธิบดี “ลินคอล์น” แห่งสหรัฐอเมริกาเพื่อเป็นกำลังใจให้ผ่านพ้นอุปสรรคสงครามกลางเมืองระหว่างฝ่ายเหนือกับฝ่ายใต้ ต่อมาสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามก็ได้ส่งช้างไปช่วยประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์หาเสียงจนได้รับชัยชนะการเลือกตั้ง

งานพระราชพิธีสำคัญๆ เช่น พระราชพิธีงานเฉลิมพระชนมพรรษา พระราชพิธีฉัตรมงคลหรือในงานพระราชทานเลี้ยงแก่พระราชอาคันตุกะ จะต้องมีช้างเผือกแต่งเครื่องคชาภรณ์ไปยืนที่แท่นเกยช้างด้านตะวันตกในพระบรมมหาราชวังเพื่อประกอบพระเกียรติยศ ซึ่งช้างเผือกถือเป็นหนึ่งในรัตนะ 7 ประการ ของพระเจ้าจักรพรรดิ อันประกอบด้วย จักรแก้ว ช้างแก้ว ม้าแก้ว มณีแก้ว นางแก้ว คฤหบดีแก้ว และปริณายกแก้ว ช้างเผือกจึงเป็นของสูงและเป็นสมบัติของแผ่นดิน เด็กที่ได้ลอดท้องช้างเผือกจะไม่ค่อยป่วยไข้มีโรคภัย งามนายของช้างเผือกสามารถป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากช้างได้ ขนหางของช้างเผือกสามารถป้องกันเสนียดจัญไรแก่ผู้ที่ได้ครอบครอง เรื่องอันเป็นมงคลเกี่ยวกับช้างเผือกมีอีกมากมายสาธยายกันไม่จบสิ้น

ในทางพุทธศาสนาช้างเผือกเป็นดังสัญลักษณ์แทนพระพุทธรองค์ในโพธิสัตว์ชาดก เป็นผู้ทรงกำลังมหาศาลคำจูนจักรวาลและอภิบาลรักษาโลก ศาสนาพราหมณ์เชื่อว่าพระพรหมสร้างช้างขึ้นจากเปลือกไข่สามารถเหาะเหินไปยังที่ใดก็ได้ พระคเณศหรือพระพิฆเนศเป็นเทพองค์หนึ่งซึ่งมีร่างกายเป็นคนสี่พระเป็นช้างได้รับการบูชานับถือว่าเป็นเทพแห่งศิลปวิทยา และเทพแห่งการเอาชนะอุปสรรค

กล่าวได้ว่าทุกๆ ความเชื่อที่เกี่ยวกับช้างทั้งในอดีตและปัจจุบันต่างก็ยกย่องว่าช้างเป็นสื่อสัญลักษณ์แห่งโชค ลาภ และความเป็นสิริมงคล มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ในหลายๆ ด้าน ทั้งความเชื่อ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม วรรณกรรม การคมนาคมขนส่ง รวมทั้งด้านเศรษฐกิจ ยุคปัจจุบันความสำคัญของช้างเริ่มลดน้อยลงเช่นเดียวกับจำนวนประชากรของช้าง ประมาณกันว่าทั่วทั้งประเทศไทยมีช้างเลี้ยงอยู่ในราว 3,000 เชือก ส่วนช้างป่าน่าจะมียังอยู่ประมาณ 2,000 เชือก บรรดานักอนุรักษ์ช้างต่างเป็นห่วงกันว่าช้างป่าจะสูญพันธุ์ไปก่อนช้างบ้านและจะสูญหายไปพร้อมกับภูมิปัญญาและประเพณีเกี่ยวกับช้างที่ถือปฏิบัติกันมายาวนาน ทั้งการคล้องช้าง (ตามหลักฐานพงศาวดารบันทึกว่า “พระเพทราชา” และ “พระเจ้าเสือ” เป็นกษัตริย์ที่มีชื่อเสียงในการคล้องช้างมากที่สุด) การต่อช้าง การไล่ช้างเข้าพะเนียด การฝึกหัดบังคับช้าง และการเลี้ยงช้างทั้งของคนไทยและชนเผ่าต่างๆ เช่น ชาวกูยหรือชาขมุ ก็ จะพลอยสูญหายไปด้วย

เมื่อเติบโตช่วยทำงานบุญบันดาลลิตาให้ฉันได้มาใช้ชีวิตอยู่ที่จังหวัดสุรินทร์ “เมืองช้าง” ที่ใครๆ เรียกขานกัน ก็ได้มาพบมาเห็นช้างในอีกทางหนึ่งเป็นประเพณีและวิถีชีวิตความผูกพันระหว่างคนกับช้างของชนชาวกูย (กูยอะแนเจียง) ทำให้ดิฉันได้เรียนรู้และเข้าใจช้างในแง่มุมที่กว้างขึ้นอีก ความต่างคือที่นี้ชาวกูยเลี้ยงช้างที่สืบทอดการเลี้ยงช้างมาตั้งแต่บรรพบุรุษเหมือนสมาชิกในครอบครัวไม่ใช่เพียงเพื่อใช้งานหนัก พวกเขามีวิถีชีวิตและกิจกรรมที่ดำเนินไปพร้อมกับช้างก่อนที่จะทำการใด ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับช้างและไม่เกี่ยวกับช้าง เช่นการสู้วัวช้าง การฝึกช้างและพาช้างไปทำงานต่างถิ่น ลูกสาวจะแต่งงานลูกชายจะบวช จะต้องทำพิธีเช่นไหว้ผีปะกำก่อนเสมอเพื่อให้ผีปะกำและวิญญาณของบรรพบุรุษมารับเครื่องเซ่นไหว้และขอความมีโชคลาภในกิจการนั้น ๆ การล่อต้อนช้างมีความเชื่อกันว่าจะเป็นสิริมงคลมงคลแก่ชีวิตเลี้ยงง่าย ตัวโต ไม่เจ็บไข้ ถ้าเด็กไม่สบาย ได้ล่อต้อนช้าง 3 ครั้ง อาการเจ็บไข้ก็จะหายไป เมื่อถึงเทศกาลงานบวชนาคประจำปี งานประเพณีนี้จะขาดช้างเสียมิได้ เด็ก ๆ จะรอคอยการกลับมาของช้างพร้อมญาติพี่น้องของตน ถือเป็นการรวมญาติของคนและเป็นการชุมนุมช้างในครัวเดียวกัน เมื่อถึงเทศกาลทอดกฐินชาวกูยเลี้ยงช้างจะพาช้างกลับมาร่วมแห่องค์กฐิน ร่วมงานแต่งงาน งานบุญเพื่อสืบสานงานประเพณีให้คงอยู่ต่อไป คติความเชื่อของชาวกูยจึงเกี่ยวกับช้างมาแต่โบราณและผูกพันมาตลอดชีวิต เพราะความใกล้ชิดผูกพันดังกล่าวช้างสุรินทร์จึงเป็นช้างที่เสมือนกับได้ผ่านการฝึกหัดมาช้านาน เป็นช้างแสนรู้สามารถทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการแสดงได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าฝึกช้างเต้นรำ ช้างเป่าแคน ช้างวาดภาพ ช้างเล่นห่วงยาง ช้างเตะฟุตบอล ฯลฯ ที่ต่อมาได้พัฒนามาเป็นเทศกาลงานแสดงช้างแฟร์ เพื่อนำเสนอตำนานผ่านการแสดงการแสดงช้างประจำปี 2503 จนถึงปัจจุบันงานประเพณีของจังหวัดที่สร้างชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกก็คืองานแสดงช้างประจำปีของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งในแต่ละปีสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก สร้างชื่อเสียงและรายได้ให้กับท้องถิ่นและประเทศชาติ ช้างจึงเป็นสัตว์นำโชคเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของคนสุรินทร์และของคนไทยโดยแท้

บ้านหลังใหม่ของชาँगไทยในวันนี้อยู่ที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การแสดงโชว์ การเดินป่า และในธุรกิจบริการตามโรงแรมและรีสอร์ท ขณะที่อีกด้านหนึ่งยังมีชาँगเร่ร่อนขอทานไม่มีสังกัดอีกจำนวนหนึ่ง เหล่านี้เป็นผลพวงจากการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวัฒนธรรมในสังคมมนุษย์ รวมถึงสังคมของคนเลี่ยนชาँगซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงอยู่ของชาँगไทยในวันข้างหน้า และหากสังคมไม่ตระหนักและร่วมมือกันก็คงไม่มีใครบอกได่ว่านับตั้งแต่ไปชาँगไทยจะเป็นสัตว์นำโชคที่ทำเงินทองเข้าประเทศได้อีกสักกี่มากน้อย ฉันเพียงได้แต่ภาวนาว่า ไม่อยากให้วันนั้นมาถึง วันที่เราเห็นชาँगอยู่ที่ชาँगขวดเปียร์ อยู่บนถูงปูนซีเมนต์ แฟ้มเอกสาร หรือในแผ่นสารถีที่ไม่มีชีวิตจริงของชาँगหลงเหลือให้ได้สัมผัส

ฝากทิ้งท้ายไว้ด้วยโชคชาँगและข้อคิดบางประการที่นักธุรกิจฝรั่งมองคนไทยและสังคมไทยแล้วสรุปออกมาเป็นจรรยาหรือนิยามอุปนิสัยคนไทยไว้ 4 ข้อ เรียกว่า 4 F's (อ่านว่า โฟร์-เอฟ) ใครจะเรียก F-4 (เอฟ-โฟร์) ก็ได้เช่นกันสุดแท้แต่ตามถนัด ประกอบด้วย

1) Face คนไทยมักหน้าใหญ่เสมอ ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า มีกรามใหญ่หรือโหนกแก้มใหญ่ แต่หมายถึงเรื่องเกียรติเรื่องหน้าตาคนไทยให้ความสำคัญเอามากๆ เข้าทำนองเสียหน้าไม่ได้ฉิบหายค้อยกว่ากัน

2) Friend คนไทยมีเพื่อนรักเพื่อนมาก ไม่ได้หมายความว่าคนชาติอื่นเขารักเพื่อนไม่เป็น แต่นิสัยคนไทยทุ่ทุเท ทุ่ทุทุสร้างเพื่อเพื่อนได้เสมอ อเมริกาเขามี “อเมริกันแซร์” บิลไครบิลมัน จ่ายใครจ่ายมัน แต่กับคนไทยใช้ไม่ได้เพราะในโฆษณาบอกว่า “เพื่อนกันน้อยกว่านี้ได้อย่างไร”

3) Family คนไทยเป็นคนรักครอบครัวเช่นเดียวกับชาติอื่นๆ แต่คนไทยมักอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่นอกจาก พ่อ แม่ ลูก แล้วยังมีป้า ตายาย น้าอาหรือหลานเหลน บางทีมีทั้งบ้านเล็ก บ้านใหญ่อาศัยอยู่ในชายคาเดียวกันเรียกว่าครอบครัวขยาย (Extend Family) ชายฝรั่งเมื่อแต่งงานกับหญิงไทยในชนบทเขาจึงเป็นเสมือนเสาหลักของบ้านต้องทำงานหนักขึ้นอีก 10 เท่า เขาไปคนบ้านคงล้มไม่เป็นท่า ฝรั่งจำพึงเข้าใจคนไทย!

4) Fortune หมายถึงความเชื่อเรื่องโชควาสนา สิ่งนี้เหมือนอยู่ในสายเลือดของคนไทยส่วนใหญ่สังเกตได้จากกิจกรรมการงานต่างๆ เช่น ดอกเตอร์นักธุรกิจใหญ่ไฮโซในวงสังคมได้ถูกขอรถเบนซ์เวลาตีสามสามสิบเก้านาที ประมูลได้ทะเบียนรถที่ลงท้ายด้วยเลข 9 จัดที่นั่งทำงานตามหลักสวงจุ้ยบนออฟฟิศชั้น 9 แต่บอกกับผู้อื่นไปว่าตนไม่ได้เชื่อเพียงแต่ไม่ลบหลู่

การศึกษาอุปนิสัยของคนไทยแล้วกลั่นสรุปออกมาอย่างตรงประเด็นเช่นนี้ทำให้นักธุรกิจต่างชาติจับทิศทางการเอาใจผู้บริโภคในหมู่คนไทยได้แวดวงการตลาดเรียกว่า อ่านชาด หรือ อ่านกิน บทสรุปในข้อที่ 4 จึงนำไปสู่การปิดประเด็นเรื่อง ช. ช้างนำโชค ที่ว่าด้วยตำราหมอดูโบราณตามแบบอย่าง “คชลักษณ์” เป็นเรื่องของการทำนายทายทักโชคชะตาอย่างง่าย เพียงแต่ท่านจำ วัน เดือน ปีเกิดของตัวเองได้แล้วนำมา บวก (ไม่มีลบ) คูณ หาร กันเข้าท่านก็จะทราบดวงชะตาตามคำทำนาย

วิธีการคือ ให้นำ วัน เดือน ปี เกิดมาบวกกัน ได้คำตอบเป็นเท่าไรให้เอา 7 คูณ แล้วเอา 9 หาร ได้คำตอบออกมาอย่างไรไม่ต้องไปใส่ใจเพียงให้ดูเศษที่เหลือ แล้วนำมาเทียบกับคำทำนายโชคชะตาราศีตามตำรา “คชลักษณ์” ได้ ดังตัวอย่าง

สมศรี เกิดในวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2500 สามารถคำนวณได้ดังนี้ $(29+5+2500 = 2,534)$ จากนั้นก็เอา $2,534 \times 7 = 17,738$ แล้วจึงนำ 9 ไปหาร 17,738 คำตอบที่ได้คือ 1,970.8888 แล้วนำเพียงเศษ 8 มาทำนายชะตาราศีตามตำแหน่งที่ตก

เศษ 0 ดวงชะตาท่านตกอยู่ที่ “หูช้าง” ทำนายว่าดีและไม่ดีเท่าๆ กัน คือได้ยินข่าวดีและไม่ดีบ่อยๆ ฐานะของท่านดีบ้างไม่ดีบ้าง รวยจนพอๆ กันหมุนเวียนไปตลอดชีวิต

เศษ 1 ดวงชะตาท่านตกอยู่ที่ “งวงช้าง” ทำนายว่าท่านเป็นคนที่หาทรัพย์สินเงินทองได้มากและบ่อยแต่เก็บไม่ได้ ไม่มีเหลือเก็บ

เศษ 2 ดวงชะตาท่านตกอยู่ที่ “งาช้าง” ทำนายว่าท่านเป็นคนใจแข็ง ถ้าเป็นผู้ชายได้เป็นทหารจะดี หากเป็นผู้หญิงจะเป็นคนที่มีความรู้ดีเฉลียวฉลาด ฐานะของท่านจะเจริญรุ่งเรืองเต็มที่เมื่อวัยประมาณ 30 ปี ต่อไปจะตกต่ำลงจึงควรประหยัดทรัพย์สินให้มาก อาจลำบากเมื่อตอนชรา

เศษ 3 ดวงชะตาท่านตกอยู่ที่ “เท้าช้าง” ทำนายว่าหากท่านไปแสวงหาโชคลาภต่างเมืองต่างถิ่นจะดี ฐานะของท่านจะสมบูรณ์พูนสุขไม่ลำบาก

เศษ 4 ดวงชะตาท่านตกอยู่ที่ “ลิ้นช้าง” ทำนายว่าท่านเป็นคนเจ้าชู้ เป็นผู้ชายดีแต่เป็นผู้หญิงไม่ดี

เศษ 5 ดวงชะตาท่านตกอยู่ที่ “ท้องช้าง” ทำนายว่าท่านเป็นคนที่เก็บเงินเก็บทองได้ดี ฐานะของท่านบริบูรณ์มีหลักฐานมั่นคง หากเป็นผู้ชายมีอาชีพเป็นหมอจะดี หากเป็นผู้หญิงเป็นแม่บ้านที่ดี

เศษ 6 ดวงชะตาท่านตกอยู่ที่ “กูปช้าง” ทำนายว่าตอนต้นชีวิตท่านจะลำบาก (ก่อนอายุ 30 ปี) แต่ต่อไปจะมีอุดมด้วยธนสารสมบัติ มีความสุขตลอดชีวิต

เศษ 7 ดวงชะตาท่านตกอยู่ที่ “หางช้าง” ทำนายว่าท่านจะต้องพบกับเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจอยู่บ่อยๆ ตั้งตัวสร้างฐานะได้ค่อนข้างลำบาก

เศษ 8 ดวงชะตาท่านตกอยู่ที่ “ปากช้าง” ทำนายว่าท่านจะเป็นคนที่มีความสุขมีโชคลาภอยู่เนื่องๆ บริบูรณ์ด้วยธนสารสมบัติ

คำแนะนำเพิ่มเติม ตามตำราบอกกล่าวเพียงเศษ 0 ถึง 8 ไม่มีเศษ 9 ดวงชะตาราศีของท่านตกอยู่ที่ตำแหน่งใดของช้างก็เชิญพิจารณาเอาเองเถิด จะดีบ้างร้ายบ้างก็ช่างปะไรเพียงอย่าไปงมงายให้มากนักเพราะจะอย่างไรช้างก็เป็นสัตว์ที่สูงส่งเป็นมงคลทั่วทั้งตัวอยู่แล้วและหากคำทำนายทายทักจะคลาดเคลื่อนไปบ้างก็จงอย่าได้คิดมากให้ถือซะว่า “คชสารสี่ตีนยังรู้พลาดนักปราชญ์ยังรู้พลั้ง”

เอกสารอ้างอิง :

- โชไธดา ซาลวาลา. (2545.) **ช้างผู้มีคุณ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ฮ. ไพรยวัล. (2481.) **ช้าง : ภูมิรู้เรื่องช้างฉบับพิศดารที่สุด**. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์หัว
เขียง.
- Fang Sam. (2006.) **Thai Elephants**. Chiang Mai : ACTS.
- ศรัณย์ ทองปาน. (2550.) **ช.ช้าง กับ ค.คน**. กรุงเทพมหานคร : สวรรคดี.